

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Beruardi Episcopi Hildesiensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

DE SANCTO SYLVESTRO CAVILLONENSI
EPISCOPO, EX DIVI GREGORII ARCHIEPISCO.
pi Turonensis De gloria Confessorum, Cap. 85.

Nouëbr. 20.

Multi ægri
meritis san-
cti Sylvestri
sanantur.

BEATISSIMVS verò Syluester Cauillonensem rexit Ec-
clesiam: qui quadragintaduobus annis sacerdotio minis-
trato, plenus dierum atque virtutum migravit ad Domi-
num. Habuit autem leſulū funibus subtilibus innexam
sub quo cum semel atque iterum infirmi, siue quartana
siue varijs febribus oppressi, subderentur, statim virtute
iunitus indita sanabantur. Idcirco hic leſulus in ecclesi-
acrarium deportatus, simili virtute nitescit. Multi enim
(sicut oculis proprijs inspexi) abscissis de funibus illis parti-
culis in longinquum deferebant, ipsisque super infirmo-
rum locatis, sanitatis adesse beneficium contuebantur. Na-
m mater mea ab hoc decisam particulam vt puellæ à frigorij febriticanti collo de-
di fecit, morbo extemplo depresso, puellam sanam adspexit.

VITA S. BERWARDI EPISCOPI HILDE-
SIENSIS SIVE HILDESEMENSIS, AVTHORE
Tangmaro presbytero, eius præceptore.

Nouëbr. 20.
Cap. 1.
Osdagus
Episcopus
Hildesem.

SANCTVS Beruuardus puer egregie indolis, claro Sa-
xonum sanguine ortus, ex filia Adelberonis Palatini Co-
mitis, traditur domino Osdago Hildesemensi Episcopo à
suo auſculo religioso Diacono Folckmaro, post quoque
Traiectensi Episcopo: & amborum diligentia meæ par-
uitati, scilicet Tangmaro presbytero, (qui & hæc scripsi,
qui primicerius scholæ præeram puerorum) literis imbu-
endus, moribusque instruendus commendatur. Quem
omni deuotione cum suscepissem, intellectus illius capa-
citatem primò diuinæ paginæ leuiori lacte tentandam
estimaui. Mox itaque, vt de S. Daniele legitur, inueni in il-

Dan. 1.
Diligentif-
simè literis
studet puer
Beruuardus

lo decuplum in omni diligentia super coætuos suos. Mirum nempe in modum tene-
ra ætas cælesti irradiata lumine, subtili meditatione interiora diuinæ sapientiæ iugis
studio rimabatur: nunc communi studio cum alijs, nunc quos diligentiores in sancta
exercitatione cernebat, familiaritèr seorsum assumens, propositis quæstionibus, ser-
pulosâ quaque ad medullam euentilabat: more prudentissimæ apis singulas lectio-
nes, quas in scholis diuersis in libris exponebam, remotiori loco sedens, intento au-
ditu captabat, quas tamen, pueris confidens, felici furto perfectè docebat, & illorum
scientiæ imprimebat.

Cap. 2.

Venerabilis igitur dominus Osdagus Episcopus, magnū quid futurum in illo præ-
uidens, Exorcistam eum ordinauit, diligentius me exhortans, etiam atque etiam curam
illius vt agerem. Quamobrè illum, interdum in seruitium domini Episcopi extra
monasterium excedens, mecum ducebam, vt illius ingenium, quod in multitudine
epheborum discernere, atque ad votum meum discutere non potui, illis remotis sin-
gulari studio subtilius diligentiusque euentilarem: mirumque in modum varijs vir-
tutum pigmentis ornata ex illo responsa tuli. Nam sæpè totum diem inter equitanti-
um studijs detruimus: nunc legendo, sed breuius quàm soliti essemus in scholis:
nunc poëſi nos exercendo, per viam metro lusimus: indè ad profanæ palastram
exercitium alternantes, interdum simplici contextu rationem contulimus, sæpè syl-
logisticis sophismatis insudauimus. Ille quoque crebrò me, etsi verecundè, acuris ra-
men & ex intimo aditu philosophiæ prolatis quæstionibus, sollicitabat. Penè autè mult-
la hora, ne refectiois quidem, desidiæ illū arguebat. Et quamquàm viuacissimo igne
animi in omni liberali scientia flagraret, nihilo minùs tamen & leuioribus artibus,
quas mechanicas vocant, studium impertiuit. In scribendo verò apprimè enituit
picturam etiam limatè exercuit: fabrili quoque scientia & arte cluſoria, omnique
structura

Etiam mecha-
nicis artibus
excellit.

S U

structura mirificè excelluit, vt in plerisque ædificijs, quæ pompatico decore composuit, post quoquè claruit. In negocijs verò domesticis, & ad vsum familiaris rei pertinentibus, vicia ciffimus executor, acsi his à puero innutritus, calluit.

Anus autem eius Adelbero Palatinus Comes, hunc præclarū adolefcentem in affectum filij sibi adoptauit, quia in eo salutaris consilij stationē saluberrimam reperit. Adeptus verò à Vuillegiso venerabili Archiepiscopo Subdiaconatus gradū, aliquandū cum illo conuersatus est: & cum propter morum honestatem ac vitæ probitatem, religionis in illo profectum sentiret, Archiepiscopus Diaconum illum ordinauit, interfectoque non longo spatio, presbyterij cum honore sublimauit. Reuersus indè ad præfatam Comitum, amantissimè ab illo susceptus est: cui tanta ille humilitate ac instantia in seruiabat, vt ceteris refrigerandi causa interdum remotis, ipse dies noctesque continuas indefessus ei adhereret, & ægri senis imbecillitatem patientissimè tolleraret, inter ipsum & familiā medius incederet, salutaribus monitis illos informans, & curam illorum apud Comitem vigilanti benignitate frequentans. Pro paterno quoque affectu ad filios Comitum totum se profudit, magnamque inter illos gratiam conciliabat. Et quanuis in huiusmodi familiaritate inuidia facilè subrepat, hanc ille tamen maxima cautela in plerisque declinabat. Inter patrē quoque & filium, dominum videlicet Episcopum, internuncius sæpè discurrebat, magnamque inter illos familiaritatis gratiam conflat. Ipsi quoque Episcopo tantum complacuit, vt Dauentrensi cœnobio sua vice illum præponere vellet: sed ipse imbecillis aui infirmitatem sustentare, quam Episcopales delicias appetere, malebat.

Cap. 3.

Initiatur sacerdotie.

Cap. 4.

Fit præceptor Othonis. Imp.

Creatur Episcopus Hildesienfis.

Quo defuncto, ad palatium se contulit, seruiturus Othoni eius nominis tertio Imperatori, qui septennis adhuc puer, cū venerabili matre domina Theophania Augusta rebus preerat. A qua benignè suscipitur, atque in breui summæ familiaritatis locum apud illam obtinuit, adeo vt dominum regem fidei illius, literis imbuendū, moribusque instituendum, consensu cunctorum Præcerum, commendaret. Interea domina Imperatrix, maximo dolore totius regni, rebus humanis excessit. Vnde dominus utroque parente orbatus, totum se regendum in stationem fidissimi magistri contulit: quem familiaritate complectebatur præcipua, nec ab vilo inferiùs tractari patiebatur, quem vniuerso virtutum decore respersum venerabatur. Per idem tempus venerabili Episcopo Osdago decedente, hic religiosus vir Beruuardus, votis omnium ad pontificatum eligitur. Anno igitur Dominicæ incarnationis noningentesimo nonagesimo tertio, Indictione sexta, à Vuillegiso Archiepiscopo Episcopus Hildesimensis Ecclesiæ ordinatur octauo decimo Calendas Februarij.

Adeptus itaque pontificatum, quanta continentia iuvenile corpus ad virtutum culmen coegerit, dici non potest: modum in cunctis agendis præcipuè amplectens, iuxta illud sapientis, Nè quid nimis. Morum quoque grauitate mirificè senes ipsos superabat, adeo vt subditos seueritatis censura ad agenda in plerisque instituerit. Frugalitatem verò in appetendis ciborum delicijs, in eo laudare vix vllus sufficit. Tempore verò nocturnæ quietis, fratris * compositis, lectioni interdum intendebat: sæpè somnum interrumpens, furtiua orationi, donè clerici ad matutinos hymnos consurgerent, vacabat: hymnisque expletis, multoties psalmodiam in diurnum vsque crepusculum extendebat. Deindè aliquantulum pausans, corpusculum recreabat, donèc itèr diluculo canonicum cursum Primæ horæ in ecclesia persoluebat. Quo expleto, quasi regulariter sub disciplina constitutus, capitulum cum fratribus adiit, feriam quoque & lunationem, nominaque fratrum, quorū annualis memoria instabat, quotidie recitari iubebat. Oratione verò peracta, circa Tertiam horam ad Missarum solennia festiua celebratione processit, & magna animi contritione seipsum totum Domino profudit. Indè in publicum progressus, forenses causas & oppressorum negocia breuiter examinabat, quia ingenio ac facundia apprimè pollebat: habuitque clericum dispensatorem, qui eleemosynæ ac pauperibus præerat: quorum multitudinem, centenos videlicet, vel eo amplius dietim abundantissimè victu refecit. Plerosque etiam vel argento, aut cæteris subsidijs, prout facultas concessit, subleuabat. Indè officinas, vbi diuersi vsus metalla fiebant, circumiens, singulorum opera librabat, donèc circa Nonam ritè omnibus peractis, cum timore ac Domini benedictione ad mentem, fratrum populique, stipatus frequētia, consedit, non pompaticè quidem, sed religiofo silentio cunctis ad lectionem intentis, quæ inter cœnandū non breuis legebatur. Infirmiss quidè fratribus & senio confectis benedictionē de manu sua hilariter dirigebat,

Cap. 5.

* compositis
Eius prolixæ vigilie & preces.

Amplius
100. pauperes alit quotidie.

TRIVS
Beru
Beru
RVIII
5

NSI
O.

exit
o min
Domi
nem
ranam
ture
eccl
ti eni
lis par
firm
. Nat
depa

DE

aro Se
ini Co
copod
uoque
ex par
scripsi,
imbu
Quem
scapa
ndam
ni in il
a teno
tiaz iug
i sanctu
s, scro
lectio
nto au
llorum

lo præ
curam
pi extra
ritudine
tis, sine
rijs vit
quitan
cholis:
astram
epè sly
utis ra
tè nult
o igne
rtibus,
niruit,
ni que
uctura

Cor. 9.

rigebat, cum tamen nullum egenum in vrbe vel suburbio, quem scire posset, huiusmodi pietate priuaret. Ita quippè, iuxta Apostolum, omnia omnibus esse desiderabat, vt omnes Christo lucrificeret.

Cap. 6.

Bibliotheca eius.

Arduum & difficile est, quoridianum eius studium verbis perfringere, quia omninif u inter diem noctemque in diuinis perstabat. Nihilominus quoque cunctos sibi adherentes, ad huiusmodi negocium impellebat: nec aliquid artis erat, quod non attentaret, etiamsi ad vnguem pertinere non valeret. Scriptoria nanque arti non in monasterio tantum, sed & in diuersis locis studebat. Vndè & copiosam bibliothecam tam diuinorum, quam philosophicorum codicum comparauit. Ingeniosos etiã pueros secum vel ad chortem ducebat: quos quicquid dignius in vlla arte occurrebat, ad exercitium impellebat. Et cum in Christi gazophylacio quecunque idonea sciuit, fidei deuotione congereret, non minus tamen Cæsari, iuxta Euangelium,

Matt. 22.

* affectuosissimo

Vandalos hos fuisse scribit Kiriazius.

sua perfoluebat. Nam tertio Othoni Imperatori, beneuolentissimo atque amicissimo animo, pro scire ac posse, obsequabatur. Saxonia quippè magna ex parte piratarum caterorumque barbarorum feritate depopulata, continuis latrocinantium incursibus sine intermissione patebat. Quam pestem depellere magno suo fuorumque periculo instabat, & nunc cum alijs, interdumque cum suis solis super eos irruens, fortiter illos attriuit. Demùm diuino instinctu munitiunculã admodum munitam extraxit: in eaq; copijs militum dispositis, barbarorũ impetum repulit, populumque deuoti hostili feritate liberauit. Hac autem industria sacerdotis Christi barbarico tumultu illis locis eliminato, acrius in circumsta loca debacchati sunt. Quibus vigilantissimus Dominici gregis pastor, vt fortis gigas se opposuit, & in rure Vuirinholt nuncupato, vbi tutissima illorum statio fuerat, præsidium munitissimum instituit, copias quoque militum cum necessarijs rebus abundantissimè collocauit. Diuina itaque gratia periculosissimum locum populo Dei fecit tranquillum, itã vt omni spurcicia diaboliacæ ac barbaricæ fraudis eliminata, locum hostilis incurfionis, faceret locum orationis, & in oratorium Deo consecraret in honorem sancti Lamberti pontificis ac martyris.

Cap. 7.

Multum aut get facultates Ecclesie suae.

In prædijs autè Ecclesie suae tanta conegessit, vt triginta vel plures præcipuas chortet cum litorum ac colonorum familijs, clarissimis ædificijs prænitentes comparat, cum in alijs innumerabilibus locis decem mansos vel octo, aut minus, aut plus, prout causa acciderat, conferret. Antiqua nanque loca, ab antecessoribus suis possessa, quæ ille inculca reperit, optimis ædificijs collustrauit. Ecclesiam quoque suam miro studio decorare ardentè instabat. Vndè exquisita tam lucida pictura tam parietes, quam laquearia exornabat, vt ex veteri nouam factam putares. Fecit & ad solemnem processionem in præcipuis festis Euangelia, auro & gemmis clarissima: thymiateria quoque præcij & magnifici ponderis. Calices nihilominus plures, vnum et

* onychino

* onyche, alterum verò crystallinũ mira industria composuit. Coronam quoque auro argentoque radiantem miræ magnitudinis in facie templi suspendit: ciuitatemque muro ac turribus munire inchoauit. Paruam etiam ecclesiam valdè splendidam extra murum in honore viuificæ Crucis extruxit, cuius etiam aliquam partem, largiente domino tertio Othone Augusto Imperatore, ibidem clarissimis gemmis auroque purissimo inclusam condidit: vbi etiam diuina pietas plurima signorum miracula per virtutem S. Crucis ostendit. Er cum venerabilis pontifex Beruuardus thecam auro gemmisque lautissimam, in qua viuificum lignum includeret, pararet, ac eum tribus particulis sancti ligni quartam, si fieri posset, excidere tentaret, vt per singulas apsidet portiones conderet, nec gracilitas, nec paruitas quacunque ex causa sectionẽ admitteret, ecce subitò inter manus eius quarta particula eiusdem sacratissimi ligni, Angelico, vt creditur, ministerio delata apparuit. Mox igitur lætus præful, lignum sanctum per quatuor apsidet parauit. O quanti inde potantes, ardorem vehemētissimę febri sapius virtute sanctæ Crucis restinxerunt? Multoriet quoque obortam acris inaequalitate pestilentiam fideles hoc viuifico ligno se suaque lustrantes sedauerunt: multaque virtute huius sanctissimi triumpho sunt quotidiana remedia.

Cap. 8.

Monasterium S. Michaelis extruit.

Monasterium quoque in septentrionali parte ciuitatis Hildesemensis, in loco quodam squalido, ac feris & brutis animantibus coaptato, tora deuotione & apparatus decenti instituit: quod prædijs sufficientibus dotatum, cœnobitis Deo famulantibus ibi collectis delegauit. In cuius crypta ecclesie sexaginta sex corpora reliquiarum, digna veneratione ab eo condita sunt. Et cum iam transitus sui diem, quẽ semper optauerat,

S U

uerat, imminere prouideret, capellam inter facellam S. Crucis & monasterium suum
construendam, in honorem S. Martini dedicari fecit, ibidemq; pro augmento religio-
nis ipso die habitum priorem mutans, monasticæ professionis iugum suscepit. Tactus
deinde infirmitate vltima, ad eandem capellam se ferri præcepit, iustum esse asserens
ibidem vitæ terminum sortiri, vbi secularis abrenunciacionis habitu se contigisset in-
signiri. Sicitaque vir Dei beatissimus, diutina corporis molestia tritus, bonum cer-
tamen certans, cursum consummans, fidem seruans, ingressus viam vniuersæ carnis,
caelestibus admixtus est spiritibus. Qui enim quousque vixit, Domino se sacrificium
iustitiæ sacrificauit, sic plurimis magnificatus insignijs, duodecimo Calendas Decem-
bris caelesti pace quieuit. Sedit autem in cathedra Episcopali triginta annis.

Induit mo-
nasticum ha-
bitum.

Feliciter
migrat ad
Christum.

Cap. 9.
* cordete-
nus

Mox verò tati patris excessu tota ciuitas permota congemuit, & tam clerus, quàm
omnis populus * medullitius indoluit. Mirum enim in modum vir iste omnibus omnia
factus est. Inter diuites & pauperes, inter elatos & humiles, authorabili quadam mo-
destia medius incedebat, & vtrouique iuste prouidus, nec mitibus intractabilis, nec
proteruis apparebat despiciabilis. Præceperat autem adhuc viuens, vt feretrum, quo
ad tumulandum corpus eius efferebatur, non pallio, vt moris est, sed cilicio tantum
operiretur. Ex quo cunctis patet, quanta vir iste à Domino etiam temporali honore
sublimatus, semetipsum humilitate depresso, cuius viuentis spiritus deuotio tam
humile obsequium defunctæ quoque carni prouiderit. More itaque Ecclesiastico
exequijs ritè celebratis, corpus Deo dilecti præfulis in crypta cœnobij, quod ipse fun-
dauerat, ante altare S. Mariæ maxima cum fidelium Christi deuotione sepelitur.

Cap. 10.

Quantis autem post hæc Dominus miraculorum insignijs confessorum suum fide-
lem glorificauerit, non est nostræ paruitatis explanare. Sed nè cuncta præterisse vi-
deamur, pauca de pluribus explicamus. Quædam enim puella miserabilem in mo-
dum tota contracta, & diuersis ægritudinibus diu vexata, admonita per somnum, ad
eius tumulum venit, & intra biduum sanata fuit. Quædam alia puella à dolore oculo-
rum est curata. Abbas cœnobij sancti Michaëlis à dolore tibiæ, eius meritis est cura-
tus. Plures quoque deuoti homines vtriusque sexus, nocturno tempore ad sepul-
crum viri Dei psalmodiæ cantus se audisse, ac luminaria diuinitus accensa vidisse, &
miri odoris fragrantiam se sensisse testati sunt.

Miracula
ad tumulū
eius,

De hoc sancto Bernuardo plura habentur tomo tertio in Vita S. Gothardi,
quare folio 101. cap. 13. in secunda editione.

CERTAMEN GLORIOSI MARTYRIS AGAPII,

EX EVSEBII CAESAREENSIS ECCLESIASTICAE

historiæ libro octauo, cap. sexto decimo, interprete

Iohanne Christophorono Anglo.

ARTO anno persecutionis in nos grassantis, ad duo-
decimum Calend. Decembris, hoc est, vigesimo die mens-
is qui Dius vocatur, die Veneris, in eadem vrbe Casarea,
tale facinus, dignum reuera quod literarum monumen-
tis commendetur, ipso tyranno Maximino præsentem (qui
eodem die, qui natalis suus dies erat, spectacula populo,
magno cum apparatu ac sumptu edebat) patratum fuit.
Et quia consuetudo inueterârât, vt varia, spectacula, si
etiam vnquam aliâs, præsentibus ipsis Imperatoribus sum-
ma cum magnificentia ac splendore, proponerentur spe-
ctatoribus, ad eorum animos oblectandos, eaque nouis

20. Nouêbr.

Spectacula
præsentibus
Imperato-
ribus edifo-
lita.

ac peregrinis formis, præter communem & vsitatum morem variarentur, sic vt interdum
animalia ex India & Aethiopia, aut aliundè acta in amphitheatrum introduce-
rentur: interdum viri mimicis corporis gestibus, permira animorum oblectamenta
spectantibus ostenderent: ob eam causam cum iam Imperator ipse ludos faceret,
extimium quoddam spectaculum, & quod multum haberet admirationis, in magnifi-
co eorum apparatu omninò elucere oportebat. Quod nam igitur erat istud qui-
dem? Martyr & testis nostræ in Christo religionis, adducitur in medium, strenuè pro
sola & vera pietate decertaturus, Agapius nomine: quem vnâ cum Thecla socia-

S. Agapius
in medium
adducitur,
decertaturus.

X x tum,

TRIVS
ober
ober
RV III
5